

Stichting Het Dolhuys

Geadviseerd subsidiebedrag: € 0

Gevraagd subsidiebedrag: € 450.000

Over de instelling

Stichting Het Dolhuys (hierna: Museum van de Geest), ontwikkelinstellingen, Haarlem

Museum van de Geest biedt een podium aan neurodiverse makers en outsiderkunst. De instelling zet kunst en cultuur in om mentale gezondheid bespreekbaar te maken en vooroordelen te bestrijden. Dit gebeurt in Museum van de Geest in Haarlem. De bezoeker kan hier aan de hand van persoonlijke verhalen, wetenschap en kunst meer ontdekken over zijn eigen geest en die van een ander. De ontwikkelingsfunctie van Museum van de Geest is ondergebracht in Amsterdam. De aanvraag richt zich op de Amsterdamse vestiging van Museum van de Geest, waar ook de presentatie van outsiderkunst plaatsvindt.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Het Dolhuys geen subsidie toe te kennen.

Vanwege onvoldoende kwaliteit op (een of meer van) de eerste drie beoordelingscriteria zijn de laatste twee criteria conform het beoordelingskader van de raad niet beoordeeld.

Beoordeling

Museum van de Geest biedt een podium aan neurodiverse makers en outsiderkunst. De raad ziet de maatschappelijke waarde in de aanvraag en heeft veel waardering voor de samenwerkingspartners, maar het is onduidelijk hoe de talenten worden begeleid. De raad mist toelichting op de selectie en vormgeving van de opleidingstrajecten. Museum van de Geest probeert het genre 'outsiderkunst' zichtbaarder te maken. Ze presenteert makers en brengt hen in het reguliere kunstcircuit. De raad vindt dat het meer gaat om het zichtbaar maken van outsiderkunst dan om een verdieping van het genre.

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De missie van Museum van de Geest is gebaseerd op het principe van gelijkheid, gelijkwaardigheid en non-discriminatie. Aan de basis van de missie liggen het

VN-verdrag Handicap dat in 2016 geïmplementeerd is en de Code Diversiteit & Inclusie voor culturele organisaties. Museum van de Geest speelt met name een voortrekkersrol op het gebied van mentale gezondheid en neurodiversiteit. Die laatste term duidt op 'de variatie in de menselijke bevolking als het gaat om de werking van de hersenen; mensen denken, leren en communiceren op verschillende manieren', in de eigen woorden van de instelling. Door middel van kunst en cultuur wil Museum van de Geest werken aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt en kan meedoen. De raad is positief over de bijdrage van Museum van de Geest aan de destigmatisering van mensen met bijvoorbeeld autisme, adhd en verstandelijke of intellectuele beperkingen.

Het veld waarop Museum van de Geest zich beweegt vindt de raad artistiek interessant. De instelling geeft outsiderkunst een plaats in de openbaarheid en presenteert het als onderdeel van de kunstwereld. De raad vindt het terecht dat deze outsiderkunst niet langer gemarginaliseerd wordt. De wijze waarop Museum van de Geest de activiteiten organiseert is van hoog niveau: gevoelig en principieel. Dit nieuwe veld vraagt om een nieuwe benadering van presentatie, interpretatie en ondersteuning. De instelling werkt met interessante kunstenaars, zowel uit de outsiderart als uit het meer gevestigde veld van hedendaagse kunst. De raad vindt dat Museum van de Geest een bijdrage levert aan de dialoog over indelingen, hiërarchieën en waarden in de kunsten.

De ontwikkelingsfunctie van Museum van de Geest is onderdeel van het meerjarenprogramma Kunst en Mentale Gezondheid. De activiteiten vinden plaats in de context van de vier themajaren die de instelling heeft benoemd: Slaap, Natuur, Omgeving en Zingeving. Het is niet duidelijk hoe de makers begeleid worden en op welke wijze het persoonlijke traject is opgebouwd. De instelling biedt een podium en helpt de 'avant-gardisten van de geest' met het vinden van ateliers en galleries. Museum van de Geest zegt dit op een creatieve manier te doen, maar een specifieke toelichting hierop ontbreekt. De raad had graag meer gelezen over de inhoudelijke begeleiding van de makers in een ontwikkeltraject.

Museum van de Geest stelt zich meer op als pleitbezorger van outsiderkunst en de kunstenaars die dit genre beoefenen dan als ontwikkelinstelling. De instelling wil belangenbehartiger zijn van dit veld, tentoonstellingen maken en onderzoek ontsluiten. Een deel van deze activiteiten valt in de ogen van de raad onder reguliere museumtaken. Kijkend naar de cijfers ziet de raad dat een relatief klein aandeel van de inkomsten van Museum van de Geest daadwerkelijk naar de talentontwikkeling gaat. Het is interessant dat er neurodivergente kunstenaars worden opgeleid tot curator, maar de raad mist de ontwikkeling van de kunstenaars in het vakgebied van de beeldende kunst zelf. Bij de resultaten die Museum van de Geest in de subsidieperiode 2025 - 2028 wil bereiken, vermeldt het museum wel de begeleidingsbijeenkomsten voor de curatoren die worden

opgeleid, maar de kunstenaars in de talentontwikkeling ontbreken in deze opsomming.

De raad heeft bij de beoordeling betrokken in hoeverre deze aanvraag voldoet aan het criterium voor genreontwikkeling dat onderdeel is van het artikel Ontwikkelinstellingen in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De raad heeft veel waardering voor de manier waarop Museum van de Geest opkomt voor outsiderkunst, deze kunst meeneemt naar reguliere kunstbeurzen en uitzet in zijn grote internationale netwerk, maar ziet dit niet als een verdieping van het genre. Museum van de Geest wil curatoren en galeriehouders laten kennismaken met werk van neurodiverse makers en levert hiermee volgens de raad een bijdrage aan het zichtbaar maken van deze kunst.

Maatschappelijke betekenis

Museum van de Geest werkt in Amsterdam in het voormalige Hermitage Museum, tegenwoordig H'art Museum. Het was een grote tegenvaller voor deze inwonende instelling dat Hermitage Museum de deuren moest sluiten na de inval van Rusland in Oekraïne. Museum van de Geest heeft de afgelopen jaren zonder structurele cultuursubsidie gewerkt en was hierdoor deels aangewezen op publieksinkomsten. De belangrijkste financiers van Museum van de Geest zijn fondsen en instellingen in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Het museum in Haarlem, gevestigd in Het Dolhuys, vertelt het verhaal van zeventienhonderd jaar zorggeschiedenis. De instelling ziet zichzelf niet als een traditioneel museum, maar als 'een voorloper en aanjager op weg naar een inclusieve samenleving'. Ze won in 2022 de European Museum of the Year Award voor het succesvol integreren van zorg, welzijn en cultuur in een museale context.

In de gezondheidszorg groeit de aandacht voor de positieve gezondheidseffecten van cultuurbeleving. Dit heeft geleid tot diverse initiatieven. Zo zijn er rondleidingen in musea voor mensen met dementie en reizen levensgrote replica's van de Nachtwacht langs verpleeghuizen. Ook in de cultuursector neemt de bewustwording toe. Dit leidt bijvoorbeeld tot prikkelarme voorstellingen en exposities. De raad ziet deze groei als een positieve ontwikkeling. Het bespreekbaar maken van hersenaandoeningen door middel van kunst en cultuur heeft op zichzelf een maatschappelijke betekenis. Museum van de Geest beschikt bovendien over relevante samenwerkingspartners in andere maatschappelijke sectoren om de ambities te verwezenlijken en de makers te ondersteunen.

In alles wat Museum van de Geest onderneemt voor en namens outsiderkunst staat koppeling met de maatschappij voorop. Educatie voor scholieren wordt ontwikkeld in samenspraak met de gemeenschap waarom het gaat en met hulp van partijen als zorgaanbieder Cordaan, de Hersenstichting en MIND Us, die mentale problemen van jongeren onder de aandacht brengt. Een goede geestelijke balans is voor iedereen belangrijk en daarom wil Museum van de

Geest mensen daar op jonge leeftijd van doordringen. De werkwijze vindt weerklank in de geestelijke gezondheidszorg. Een groot aantal instellingen in de GGZ doneert jaarlijks een aanzienlijk bedrag aan Museum van de Geest. De raad ziet dit als een bewijs van de maatschappelijke inbedding van Museum van de Geest.

De Fair Practice Code wordt gedeeltelijk toegepast door Museum van de Geest. De instelling geeft geen toelichting op de scholing van personeel met het oog op een duurzame loopbaan, maar gaat wel in op het welzijn van medewerkers. Zo probeert Museum van de Geest de werkdruk te verlagen. Omdat de instelling is gericht op outsiderkunst, is mentale gezondheid ook een thema in de eigen organisatie. Er zijn regelmatig (interne) workshops over dit onderwerp. Personeel en vrijwilligers krijgen de gelegenheid om deze bijeenkomsten te bezoeken. Iedereen heeft recht op een 'geluksdag' en een jaarlijks 'wellbeing-gesprek'. De raad vindt het goed dat de doelstellingen van Museum van de Geest doorwerken in de organisatie.

Museum van de Geest beschrijft voldoende hoe het een eerlijke beloning voor het personeel nastreeft. Het museum benoemt dat een eerlijke beloning van makers van outsiderkunst van groot belang is en dat de stichting dit onder de aandacht brengt in haar netwerk van ateliers, galleries en musea. Er wordt niet uitgewerkt hoe dit wordt gedaan. De Code Diversiteit & Inclusie staat centraal in het beleid op het gebied van programma, personeel en partners van Museum van de Geest. De raad merkt op dat het hier gaat om een onderdeel van diversiteit, namelijk het bieden van ruimte aan mensen met een (tijdelijke) psychische kwetsbaarheid.

Met het digitale lesprogramma 'de Bovenkamer' richt Museum van de Geest zich op scholieren van vijftien tot twintig jaar. Zij worden via verschillende games geprikkeld om zich uit te spreken over hun eigen mentale gezondheid. Ook zet het lesmateriaal hen aan tot een gesprek over wat 'normaal' en wat 'gek' is. Museum van de Geest heeft voor andere leeftijden eveneens lesmateriaal ontwikkeld. De raad vindt het bereik van de educatieprogramma's, 10.000 leerlingen per jaar, aanzienlijk. De raad heeft waardering voor alles wat Museum van de Geest onderneemt om outsiderkunst onder de aandacht te brengen, maar constateert dat een zichtbaar verband met talentontwikkeling ontbreekt.

Toegankelijkheid

Museum van de Geest werkt met een team van medewerkers en vrijwilligers die goed kunnen omgaan met psychische diversiteit. Een lid van het managementteam is specifiek verantwoordelijk voor inclusie en destigmatisering. Museum van de Geest maakt de eigen organisatie toegankelijk voor werknemers die arbeidsongeschikt zijn. Van de zeventig vrijwilligers komen gemiddeld vijf à tien bij het museum werken via een re-integratiebureau met als doel weer terug te keren naar betaald werk. De raad vindt dit een authentieke bijdrage aan de

oplossing van een maatschappelijk probleem, waarbij te veel mensen tegen hun wil van betaald werk zijn uitgesloten.

De raad beoordeelt de toegankelijkheid in de plannen voor 2025 - 2028 als goed. Met neurodiversiteit en geestelijke gezondheid als onderwerp doet Museum van de Geest er alles aan een bezoek aan de twee locaties zo passend mogelijk te maken. Beide locaties zijn rolstoeltoegankelijk en kunnen met een hulphond bezocht worden. Een begeleider kan gratis mee en mensen met een stadspas kunnen het museum gratis bezoeken. Bezoekers participeren door de Universele Verklaring van de Open Geest te tekenen. Dit is volgens het museum een handeling waarbij een ieder 'zich bewust wordt van de kracht en de kwetsbaarheid van de geest'.

Bedrijfsmatige gezondheid

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere van) de eerste drie beoordelingscriteria.

Geografische spreiding

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere van) de eerste drie beoordelingscriteria.